

Sygn. akt VIA Ca 43/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Agata Zając (spr.)

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka

Sędzia SA – Agata Wolkenberg

Protokolant – sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. P.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 października 2012 r.

sygn. akt XXV C 615/12

I oddala apelację;

II zasądza od B. P. na rzecz Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 43/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 kwietnia 2012 r. B. P. wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) SA kwoty 120 909 zł z odsetkami od 1 lutego 2011 r. do dnia zapłaty jako umownego wynagrodzenia z tytułu zastępstwa procesowego wykonanego w 712 postępowaniach spornych i w postępowaniach o uzyskanie klauzuli wykonalności, wnosząc też, w wypadku kwestionowania przez pozwanego roszczenia co do zasady lub co do wysokości, o powołanie biegłego dla ustalenia wysokości zasądzonych kosztów na podstawie akt postępowania prowadzonych przez powódkę, a przekazanych (...) lub akt sądowych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że kwestionuje aby powódka przekazała pozwanemu tytuły wykonawcze opisane w załączonym wykazie, który nie jest nawet dokumentem prywatnym. Pozwany wskazał też, że powódka otrzymała umówione wynagrodzenie za wszystkie przekazane jej sprawy, nie wykazała zaś, aby opisane

w załączniku sprawy zostały przekazane pozwanej a tym bardziej, aby rzekomo zasądzone koszty zastępstwa zostały wyegzekwowane.

Wyrokiem z dnia 11 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego 3600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 20 października 2003 r. strony zawarły umowę zlecenia, zgodnie z którą powódka zobowiązała się do wnoszenia i prowadzenia spraw w postępowaniu uproszczonym na formularzach PU przeciwko zalegającym z wpłatą II raty składki oc do czasu prawomocnego wydania orzeczenia oraz sporządzania opinii prawnych w wypadku, gdy sprawa nie kwalifikuje się do skierowania na drogę postępowania sądowego. Za dokonanie tych czynności strony ustaliły wynagrodzenie podstawowe w kwocie 20 zł powiększonej o należny podatek VAT za jeden wniesiony pozew. Wynagrodzenie z tego tytułu zostało powódce wypłacone. Ponadto w § 3 umowy przewidziano możliwość przyznania powódce dodatkowego, odrębnego wynagrodzenia z tytułu prowadzenia spraw na podstawie umowy zlecenia, w wysokości zasądzonych przez sąd kosztów zastępstwa procesowego powiększonych o należny podatek VAT, pod warunkiem wyegzekwowania tych kosztów przez zleceniodawcę.

Powódka pismem z 29 października 2010 r. wezwała pozwaną do wszczęcia postępowań egzekucyjnych w sprawach wymienionych w załączonym do pozwu wykazie oraz do zapłaty kosztów zastępstwa procesowego w terminie 14 tygodni.

Wnioskiem z 22 lutego 2011 r. powódka zawiadomiła pozwaną do próby ugodowej, do zawarcia ugody w sprawie II Co 2161/11 przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Woli nie doszło.

Pozwana nie wszczęła postępowań egzekucyjnych w żadnej z objętych żądaniem pozwu spraw i nie wyegzekwowała zasądzonych kosztów zastępstwa.

W ocenie Sądu Okręgowego przedstawione przez powódkę wykazy spraw zwróconych pozwanej wraz z tytułami wykonawczymi nie mogą stanowić dowodu na to, że powódka w sprawach wymienionych w wykazie doprowadziła do wydania tytułów wykonawczych, opiewających na wskazane w wykazie koszty i że te tytuły zostały zwrócone pozwanemu, niepoświadczona kserokopia nie jest dokumentem, a tylko środkiem uprawdopodobnienia za pomocą pisma, pozwana zaś zaprzecza aby takie pisma do niej wpłynęły.

Odnosząc się do wniosku o powołanie biegłego Sąd Okręgowy uznał, że dowód ten nie jest przydatny do stwierdzenia wskazanej tezy dowodowej, nie są tu bowiem potrzebne wiadomości specjalne, ale przedstawienie dokumentów, z których wysokość zasądzonych kosztów wynika; ponadto w ocenie Sądu Okręgowego dowód ten nie jest możliwy do przeprowadzenia z uwagi na brak wystarczającego materiału dowodowego, powódka bowiem nie wносиła o dopuszczenie dowodu z akt prowadzonych postępowań.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie nie zostało udowodnione ani co do wysokości, ani co do istnienia.

§ 3 umowy zawartej przez strony uzależnia powstanie roszczenia powódki od spełnienia się warunków postaci wyegzekwowania przez pozwaną kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy wskazał, że jest to warunek potestatywny, ale zdarzenie przyjęte w treści warunku ma charakter zewnętrzny (odrębny) względem stosunku prawnego wynikającego z dokonywanej czynności. Z umowy nie wynika, aby pozwana była zobowiązana do wszczynania egzekucji – jest to prawo, a nie obowiązek wierzyciela. W ocenie Sądu Okręgowego dowodzone przez powódkę okoliczności dotyczące przekazania tytułów wykonawczych pozwanej są irrelewantne, gdyż mogą dowodzić co najwyżej faktu, że pozwana miała realną możliwość wystąpienia o wyegzekwowanie świadczeń, ale nie dowodzą ziszczenia się warunku. Ponieważ strony zgodnie przyznały, że postępowania egzekucyjne nie zostały wszczęte, nie spełnił się warunek od którego uzależnione jest istnienie roszczenia powódki. Złożone przez powódkę dowody nie są też w ocenie Sądu Okręgowego przydatne do wykazania twierdzonych faktów w zakresie zasądzenia we wskazanych sprawach kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości i podnosząc zarzuty:

1. naruszenia przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.

- art. 328 § k.p.c. z uwagi na niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia oraz brak wskazania dowodów na których ustalono stan faktyczny będący podstawą orzeczenia, a pominięto inne dowody, w tym dowody mające postać umowy stron;

- art. 233 k.p.c. przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zebranych dowodów, a w wyniku tego ustalenie, że powództwo jest przedwczesne - podczas gdy powódka wyznaczyła pozwanemu datę wykonania świadczenia wzajemnego i zniosła pozew po ok. roku od daty upływu tego terminu, roszczenie jest nieokreślone – podczas gdy przy piśmie procesowym z 31 lipca 2012 r. powódka złożyła wszystkie wykazy akt przekazanych pozwanemu wraz z tytułami wykonawczymi i dodatkowym zestawieniem, wskazującym numer polis, terminy zwrotu akt do (...) i pozycję w potwierdzeniu zwrotu akt, że postanowienie § 3 umowy stron dawało „możliwość przyznania powódce dodatkowego, odrębnego wynagrodzenia”, podczas gdy w rzeczywistości stanowiło należne powódce odrębne wynagrodzenie, stwierdzenie o rzekomej nieprzydatności dowodu w postaci opinii biegłego, o sporządzenie której powódka wносиła na podstawie akt przekazanych pozwanemu lub akt sądowych wobec tego, że powódka mogła złożyć 716 tytułów wykonawczych, które w rzeczywistości przekazała, za pokwitowaniem, pozwanemu;

- art. 245 k.p.c. w zw. z art. 253 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów przy ocenie zasadności zarzutu pozwanego o rzekomej nieprzydatności dowodów złożonych przez powódkę dla ustalenia wysokości roszczenia i faktu rzeczywistego przekazania spraw z tytułami wykonawczymi pozwanemu, podczas gdy przedstawiciel pozwanego podpisał zestawienia załączone przez powódkę i nie kwestionował ich od 2007 r., a więc uczestniczył w sporządzeniu wykazów, jest ich współautorem i skoro podnosił zarzut nieprawdziwości wykazów, winien ten zarzut udowodnić, a Sąd Okręgowy winien go wezwać aby przedstawił dowody na poparcie zarzutu;

- art. 249 k.p.c. przez uznanie za niewystarczające dokumentów przedstawionych przez powódkę na żądanie Sądu z 10 lipca 2012 r., mimo deklaracji powódki okazania Sądowi oryginałów dokumentów na rozprawie w dniu 11 października 2012 r.;

- art. 299 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie przesłuchanie powódki albo stron pomimo niewyjaśnienia – w ocenie Sądu – zakresu pozwu i roszczenia w nim sformułowanego przy rozpoznaniu wniosku dowodowego o powołanie biegłego i nie dokonaniu wyboru materiału dowodowego z którego biegły miałby skorzystać oraz nie zażądaniu od pozwanego akt spraw przekazanych mu przez powódkę;

2. przepisów prawa materialnego:

- art. 65 k.c. w zw. z art. 85 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów przy ustalaniu intencji i woli stron sporu przy formułowaniu postanowienia § 3 umowy stron oraz znaczenia prawnego tego postanowienia, przy ustalaniu jaki charakter ma roszczenie powódki o zapłatę wynagrodzenia; czy jest to roszczenie o wypłatę powódce przyznanego w umowie, odrębnego wynagrodzenia w wysokości równej zasądzonemu przez sądy w sprawach prowadzonych przez powódkę, pod warunkiem jego wyegzekwowania przez pozwanego, czy też jest to jedynie możliwość przyznania powódce dodatkowego wynagrodzenia przez pozwanego; wobec tego, że o realizacji warunku – skierowaniu spraw do postępowania egzekucyjnego - decydował wyłącznie pozwany i spełnienie warunku było całkowicie uzależnione od woli pozwanego, nie jest to warunek w rozumieniu art. 85 k.c.

- art. 118 k.c. ustalającego 3 letni termin przedawnienia ze wskazaniem, że ostatnie przekazanie akt przez powódkę miało miejsce w 2007 r. i w tej dacie powódka w całości wykonała świadczenie wzajemne, do którego była zobowiązana postanowieniami umowy;

- art. 455 k.c. przez jego niezastosowanie, pomimo złożenia dowodu z dokumentu wskazującego, że powódka wyznaczyła pozwanemu termin do wykonania zobowiązania wzajemnego nałożonego na pozwanego w umowie – w § 3 i 6 umowy stron.

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku po przeprowadzeniu ograniczonego postępowania dowodowego, a mianowicie:

- zobowiązania pozwanego do złożenia akt, których otrzymanie pokwitował na wykazach złożonych przez powódkę, na podstawie art. 253 k.p.c.

- ewentualnie powołanie biegłego z zakresu księgowości dla ustalenia wysokości wynagrodzeń zasądzonych na rzecz powódki, na koszt pozwanego,

a w wypadku nie uwzględnienia tego wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i zasądzenie na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany wniosł o oddalenie apelacji z zasądzeniem kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w pełni przyjmuje za własne i trafnie uznał, iż nie było podstaw do uwzględnienia roszczeń powódki.

W szczególności Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne znajdują bowiem oparcie w wynikach przeprowadzonego postępowania dowodowego obejmującego złożone do akt dokumenty, a dokonana przez ten Sąd ocena dowodów nie przekracza granic swobodnej oceny wskazanych w art. 233 § 1 k.p.c.

Zasada swobodnej oceny dowodów określona powyższym przepisem wyraża się w jej ocenie według własnego przekonania Sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków.

Niewątpliwie wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności.

Ocena dokonana przez Sąd I instancji w ocenie Sądu Apelacyjnego odpowiada zasadniczo wskazanym wyżej kryteriom, wszystkie przeprowadzone dowody zostały przez Sąd Okręgowy przywołane i omówione w sposób obiektywny, rzetelny i wszechstronny.

Dokonując oceny dowodów sąd określa, czy środek dowodowy z uwagi na jego cechy indywidualne i okoliczności obiektywne zasługuje na wiarę. Podstawą selekcji dowodów jest zatem ich wiarygodność. Natomiast kryteriami oceny wiarygodności są doświadczenie życiowe, inne źródła wiedzy, poprawność logiczna, prawdopodobieństwo wersji. W orzecznictwie wskazuje się, że "ramy swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego" (zob. wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, Lex nr 41437, wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 września 2008 r., I ACa 1195/06, Lex nr 516569).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000/7-8 poz. 139 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000/10 poz. 189). Jeżeli zatem z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Należy wskazać, że Sąd Okręgowy oparł swoje ustalenia przede wszystkim na treści umowy zawartej przez strony i okolicznościach, które między stronami nie były sporne, zaś zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. nie może być odniesiony do dowodów, które nie zostały przez Sąd Okręgowy dopuszczone, gdyż w tym zakresie należało podnieść zarzuty naruszenia innych przepisów prawa procesowego.

Za bezzasadny Sąd Apelacyjny uznał też zarzut naruszenia art. 328 k.p.c.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że zarzut obrazy tego przepisu może być skutecznym zarzutem apelacji tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę instancyjną, zaś uzasadnieniu zaskarżonego wyroku takich zarzutów postawić nie można, odpowiada ono bowiem wszelkim wymogom art. 328 k.p.c. Nie może zaś stanowić w ocenie Sądu Apelacyjnego podstawy tak postawionego zarzutu wskazywanie, że Sąd nie zawarł w uzasadnieniu pełnej, zdaniem skarżącego, argumentacji odnoszącej się do wyrażonego w orzeczeniu stanowiska.

Zupełnie bezzasadny jest podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 245 k.p.c. w zw. z art. 253 k.p.c. jako zmierzający od bezzasadnego przerwania na pozwanego ciężaru dowodu okoliczności, których wykazanie obciąża zgodnie z art. 6 k.c. powódkę.

Sąd Apelacyjny nie znalazł też podstaw do uwzględnienia zarzutów naruszenia art. 249 i 299 k.p.c. przede wszystkim z uwagi na fakt, iż dotyczą one okoliczności nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Nie ulega wątpliwości, że powódka dochodzi zapłaty wynagrodzenia należnego jej na podstawie § 3 zawartej przez strony umowy.

Treść postanowienia zawartego w § 3 umowy jest w ocenie Sądu Apelacyjnego jednoznaczna i nie ma podstaw do uznania, że zawarte tam sformułowania wymagają dokonania wykładni na podstawie art. 65 k.c.

§ 3 umowy stanowi, że „strony ustalają, że z tytułu prowadzenia spraw na podstawie niniejszej umowy zleceniobiorcy przysługiwać będzie odrębne wynagrodzenie w wysokości zasądzonej przez Sąd plus należny podatek VAT, pod warunkiem wyegzekwowania kosztów zastępstwa procesowego przez Zleceniodawcę”.

Powyższy zapis niewątpliwie wskazuje na uzgodnienie należnego powódkce wynagrodzenia dodatkowego, obok kwot wynikających z § 2 umowy, jednak wymagalność tego roszczenia została uzależniona od wyegzekwowania zasądzonej kwoty przez pozwanego.

Umowa nie określa przy tym w jakim terminie pozwany ma wszcząć postępowanie egzekucyjne, nie ulega zaś wątpliwości, iż skutecznie może to uczynić do momentu przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem jest możliwe wyegzekwowanie. Dopiero ziszczenie tego warunku spowoduje, że powstanie i stanie się wymagalne roszczenie o zapłatę.

Bezzasadne są zarzuty pozwanej kwestionujące możliwość uznania, iż powyższe zastrzeżenie stanowi warunek w rozumieniu art. 89 k.c. (w apelacji powódka wskazała, zapewne mylnie, art. 85 k.c.).

Przede wszystkim mamy do czynienia z warunkiem częściowo potestatywny – o ile bowiem od woli pozwanego zależy wszczęcie postępowania egzekucyjnego, o tyle skuteczność egzekucji zależy już od okoliczności na które pozwany nie ma wpływu, a więc od wypłacalności dłużnika, strony zaś uzależniły powstanie roszczenia nie od samego wszczęcia egzekucji, ale od skutecznego wyegzekwowania zasądzonej kwoty.

W orzecznictwie i doktrynie wskazuje się, że zastrzeżenie warunku potestatywnego jest dopuszczalne.

Wprawdzie w wyroku z dnia 11 października 2002 r. I CKN 1044/00 (LEX nr 75270) Sąd Najwyższy wskazał, że jako warunek nie może być kwalifikowane takie zdarzenie prawne, które stanowi treść czynności prawnej i objęte jest wyłącznie wolą stron, jednak do kategorii warunków czysto potestatywnych nie należą tzw. warunki mieszane, polegające na połączeniu świadomego działania strony z faktem od niej niezależnym np. z działaniem osoby trzeciej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2011 r. I CSK 605/20, LEX nr 1096030). Ponadto, jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, zdarzenie określone jako warunek nie jest objęte treścią zobowiązania dłużnika, a jego spełnienie nie uzależnione wyłącznie od woli pozwanego.

Umowa stron nie nakładała na pozwanego obowiązku wszczęcia postępowań egzekucyjnych, nie ma więc podstaw do uznania, że skierowane przez powódkę wezwanie pozwanego do złożenia wniosków egzekucyjnych było skuteczne i doprowadziło do powstania wierzytelności objętej § 3 umowy, a niewątpliwie nie było wezwanie do spełnienia świadczenia o jakim mowa w art. 455 k.c.

Skoro bezsporny jest między stronami, że postępowania egzekucyjne nie były wszczynane i że nie doszło do ziszczenia się warunku zawartego w § 3 umowy powódce nie przysługuje roszczenie o zapłatę dodatkowego wynagrodzenia.

Tym samym nie ma znaczenia podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia ani kwestia wykazania przez powódkę wysokości kwot objętych tytułami wykonawczymi.

Z tego też względu Sąd Apelacyjny oddalił jako bezprzedmiotowe wnioski dowodowe powódki zawarte w apelacji.

Mając powyższe na względzie i uznając podniesione w apelacji zarzuty za bezzasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.